

mak için 1440, 1443, 1444 yıllarında Rodos'a seferler düzenledi. Ancak buraya hâkim olan İsbittariyye (Hospitaller) şövalyeleri İslâm ülkelerinde bulundurdıkları casuslar vasıtasıyla düşmanlarının harekâtı hakkında zamanında bilgi edindikleri için bunlardan kayda değer bir sonuç alamadı ve onlarla anlaşma yaptı. 1444'te Kâbe'nin o yıl örtüsünü değiştirmek isteyen Timurlu elçilerine bu izni verdi. Timur'un hanımının da bulunduğu hac heyetine yapılan saldırıdan dolayı suçluları cezalandırdığı gibi verdiği çeşitli hediyelerle heyet mensuplarını memnun etti.

Çakmak'ın 1452 yılında başlayan hasatlığı giderek şiddetlendi ve ertesi yıl saltanattan ayrıldı; yerine oğlu Osman getirildi. Çok geçmeden 1 Şubat 1453'te seksen bir yaşında vefat eden Çakmak kardeşi Kâsımî'nin yanına defnedildi. Halife Kâim - Biemrillâh tarafından kaldırılan cenaze namazına devlet erkânı ile birlikte halktan büyük bir kalabalık katıldı.

Çakmak dindar, âlim ve cesur bir sultanı, israftı sevmezdi. Âlimlerle ilmî sohbetlerden zevk alır, onlara saygı gösterirdi. İbn Hacer'e karşı derin sevgi besler, ona "emîrül-mü'minin" diye hitap ederdi. Memlûk sultanlarının en değerlilerinden olan Çakmak zamanında ülke içinde emniyet sağlanmış, ordu disiplin altına alınmıştır.

Sultan Çakmak Mısır, Suriye ve Hicaz bölgelerinde çeşitli imar faaliyetlerinde bulunmuş, buralarda camiler, köprüler ve su yolları yaptırmış, ayrıca Kâbe'yi tamir ettirmiştir. Çakmak çok iyi Türkçe ve Arapça konuşurdu. Aynı zamanda değerli kitaplara meraklıydı.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Tağrîberdî, *en-Nücümü'z-zâhire*, XV, 7-459; a.mlf., *Havâdişü'd-dühûr* (ed. W. Popper), New Haven 1967, s. 1-60; Şehâvî, *ed-Dav'ü'l-lâmî*, III, 71-74; İbn İyâs, *Bedâ'î'u'z-zühûr*, Kahire 1984, II, 198-230; Şevkânî, *el-Bedrü't-tâli'*, I, 184-186; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, VII, 291; Ali Paşa Mübârek, *el-Hıttâ'ü't-Tevfîkiyye*, Kahire 1969, I, 121-122; Zirikî, *el-A'âm*, II, 128-129; Mustafa Murâd ed-Debbâğ, *Bilâdünâ Filisîn*, Amman 1384-96/1965-76, V/2, s. 84; D. Ayalon, *The Mamlûk Military Society*, London 1979, II, 51; Kâzım Yaşar Koprıman, "Mısır Memlûkleri 1250-1517", *Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi*, İstanbul 1987, VI, 520-523; Saîd Abdülfettâh Âşûr, *el-Hareketü's-salibiyye*, Kahire 1986, II, 977-978; M. Sobernheim, "Çakmak", *İA*, III, 328-329; a.mlf., "Çakmak", *Eİ²* (İng.), II, 6.

ASRI ÇUBUKÇU

ÇALÂK AHMED EFENDİ

(bk. AHMED EFENDİ, Çalâk).

ÇALÂKZÂDE MUSTAFA EFENDİ

(bk. MUSTAFA EFENDİ, Çalâkzâde).

ÇALAP

Müslüman Türkler'in Allah hakkında kullandıkları isimlerden biri

(bk. ESMÂ-I HÜSNÂ).

ÇALDIRAN SAVAŞI

Yavuz Sultan Selim ile Safevî Hükümdarı Şah İsmâil arasında Çaldıran ovasında 23 Ağustos 1514'te yapılan meydan savaşı.

XVI. yüzyıl başlarında İran'da Şîi inancına dayalı bir devlet kuran Şah İsmâil, gönderdiği dâî'ler vasıtasıyla Anadolu'nun birliğini bozacak büyük bir Şîi propagandasına başladı. Bunlardan Şahkulu Baba Tekeli pek çok kimseyi şah tarafına çekmeyi başardı ve Kütahya'ya kadar ilerledi. 1512'de Nur-Ali Halife Tokat'ı zaptederek Şah İsmâil adına hutbe okuttu. Şah İsmâil'in sebep olduğu son karışıklıklar sırasında Anadolu'da 50.000 kadar insan öldü ve pek çok ev yağmalandı. 24 Nisan 1512'de Osmanlı tahtına Yavuz Sultan Selim geçti. Bu arada Şîi propagandası saraya kadar girdi ve Şehzade Ahmed'in oğlu Murad İran'a iltica etti. Sultan Selim bu şehzadeyi şahtan geri istediye de şehzade geri gönderilmediği gibi giden elçi de öldürüldü. Anadolu'daki bu Şîi faaliyetleri devlet ve millet bünyesinde derin yaralar açtı ve Anadolu bir savaş sırasında içten çökecek hale geldi.

Böyle bir durumda tahta geçen I. Selim her şeyden önce Safevî meselesini kesin olarak çözmeye karar verdi. Şîi İranlılar'la savaşmak için İstanbul Müftüsü Sarıgürz Nüreddin Efendi ve Kemalpaşazâde'den fetvalar aldı ve hazırlıklara başladı. Bu arada sefere çıkmadan önce Anadolu'da Şah İsmâil'e taraftar 40.000 kadar **kızılbaş**'ı tesbit ettirerek ortadan kaldırdı, böylece hem Anadolu'yu hem de ordusunun gerisini emniyet altına aldı.

Şah İsmâil de yanındaki Şehzade Murad'ı Osmanlı tahtının vârisi ilân etti. Bu

arada Osmanlılar'a karşı girişeceği savaşta yardım etmesi için Memlûk sultanına hediyelerle bir elçilik heyeti gönderdi. Diyarbekir ve dolaylarını şah adına zapteden Ustaçlı oğlu Mehmed Osmanlı padişahına meydan okumaya başladı. Şahın halifeleri de Anadolu'da Şîi halkı isyana teşvike devam ediyorlardı.

Bu durum karşısında Edirne'de toplanan olağan üstü divanda alınan savaşa karar üzerine Sultan Selim İran seferine çıktı ve bunu bir mektupla Şah İsmâil'e bildirdi. Osmanlı ordusu Yenisehir, Seyitgazi ve Konya üzerinden Sivas'a geldi. Padişah, muhtemel bir Şîi ayaklanmasına karşı Sivas-Kayseri arasında hasta ve zayıflardan 40.000 kişilik bir ihtiyat kuvveti bıraktı. Osmanlı ordusunun geçeceği yerlerdeki mahsül, otlak ve meskenlerin şahın emriyle yakılması yüzünden ordu sıkıntı içinde ilerliyordu. Erzincan'da şaha ikinci bir mektup gönderen Selim onu tekrar savaşa davet etti. Bir süre sonra şahtan bir mektup ile içi afyon dolu altın bir kutu geldi. Şah İsmâil karışıklık çıkmasını istemediğini, aksi halde kendisinin de savaşa hazır olduğunu bildiriyordu. Sultan Selim hızlı bir yürüyüşle Çermük'e geldi, fakat İran ordusu hâlâ görünmemişti. Buradan Şah İsmâil'e bir mektup daha gönderdi. Bu mektupta günlerdir ülkesinde yürüdüğü halde ortaya çıkmadığını belirtiyordu. Öte yandan verdiği söze rağmen şahın meydana görünmemesi, çorak arazide büyük sıkıntı çeken asker arasında hoşnutsuzluk doğurdu. Bazı kumandanların da gizli tahriklerine kapılan yeniçeriler Eleşkirt ovasında padişahın otağına kurşun atacak kadar ileri gittiler. Fakat Sultan Selim'in askere hitaben yaptığı sert, kısa ve tesirli konuşma durumu düzeltti ve ordu tekrar hareket etti. Bu sırada öncü kuvvetlerden İran ordusunun yaklaşmakta olduğu haberi gelmişti. Osmanlı ordusu 23 Ağustos günü İran Azerbaycanı'nda Çaldıran ovasına geldi ve bir kısım devlet adamının muhalefetine rağmen hemen savaş için mevzilendi. Defterdar Pîrî Mehmed Çelebi (Paşa) ve Yavuz Selim hariç devlet ricâli ordunun 24 saat dinlenmesini teklif etmişlerdi.

Osmanlı ordusunun merkezinde yeniçeri, topçu, cebeci ve kapıkulu süvarileriyle Yavuz Sultan Selim vardı. Vezîri-âzam Hersekzâde Ahmed Paşa, ikinci vezir Dukakinzâde Ahmed Paşa, Musta-

ÇALDIRAN SAVAŞI

fa Paşa, Ferhad Paşa ve Karaca Paşa gibi devlet büyükleri ve din adamları da padişahın yanındaydı. Ordunun sağ kanadını Anadolu Beylerbeyi Hadım Sinan Paşa ile Zeynel Paşa emrindeki Anadolu ve Karaman askerleri, sol kanadını ise Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa kumandasındaki Rumeli askerleri oluşturuyordu. Ön kısma yerleşen Ayas Paşa kumandasındaki tüfekli yeniçeriler, araba ve develerden meydana gelen siper gerisinde bulunuyordu. İki kanadın sonunda biri 10.000, diğeri 8000 kişilik Anadolu ve Rumeli azebleri vardı. Zincirlerle birbirlerine bağlanmış topların önemli kısmı azeblerin arkasına yerleştirilmişti. Şehsuvaroğlu Ali Bey Dulkadirli Türkmenleri'yle öncü, Şâdî Paşa da artçı kuvvetlere kumanda ediyordu.

Yaklaşık 2500 kilometrelik uzun bir yoldan gelen 100.000 kişilik Osmanlı askeri ve atları yorgundu, aynı zamanda yiyecek sıkıntısı vardı. Sayıca en az Osmanlı kuvvetleri kadar olan şahın ordusu ise dinçti ve Tebriz gibi çok kısa bir mesafeden gelmişti. Topuz, yay ve mızraklarla donatılmış savaşçıların atlarına çelik eyerler vurulmuştu. Çoğunluğu Ustaclu, Varsak, Rumlu, Şamlu, Kaçar ve Karamanlı Türkmenleri'nden meydana gelen Safevî kuvvetleri çeşitli kumandanların emrinde bulunuyordu. Şah İsmâil ordusunu sağ ve sol kanat olmak üzere ikiye ayırdı. Sağ koldaki kuvvetlere bizzat kendisi, sol kol kuvvetlerine ise Ustaclu Muhammed Han kumanda ediyordu. Vezîriâzam Ni'metullah oğlu Emîr Abdülbâki ile Kazasker Seyyid Haydar merkezde kalmışlardı. Şah İsmâil'in amacı Osmanlı kuvvetlerinin iki kanadına birden hücum ederek çevirme hareketi yapmak ve böylece Osmanlı merkezî kuvvetlerini arkadan vurmaktı. Şah ayrıca Osmanlı ordusu içindeki kızılbaşları kendi tarafına çekerek rakibini içerdiden de yıkmak istiyordu. Yavuz'un yorgun askerleri hemen savaşa sokmasının en büyük sebebi de şahın bu tür faaliyet-te bulunması ihtimaline engel olmaktı.

Çaldıran Savaşı, 23 Ağustos çarşamba günü şahın emrindeki 40.000 seçkin süvarinin saldırısıyla başladı. Aynı anda Ustaclu Muhammed de Anadolu ve Karaman kuvvetlerine saldırdı. Fakat Anadolu Beylerbeyi Sinan Paşa'nın yapılan plan gereğince askerleri hızla geri çekerek Safevî askerlerini Türk topçularıyla karşı karşıya getirmesi ve topçuların hep birden ateş açmaları üzerine Şîi ordu-

sunun bu kanadı perişan oldu. Başta Ustaclu oğlu olmak üzere pek çok Safevî kumandanı öldü. Sinan Paşa'nın kuvvetleri ayrıca Abdülbâki Han kumandasındaki İran piyadelerini dağıttı ve bu hanı da ortadan kaldırdı, kaçanlar ise şahın yanına gittiler. Osmanlı merkez kuvvetlerine saldıran Şah İsmâil top ve tüfeklerin etkili ateşi karşısında çekilmek zorunda kaldı. Ardından Osmanlı ordusunun sol kanadına hücumu karar verdi ve Malkoçoğlu Ali Bey ile kardeşi Tur Ali Bey'in zayıf kuvvetlerine saldırdı. Büyük kahramanlık göstermelerine rağmen hemen yardımcı kuvvet yetişemediğinden bu iki kardeş şehid oldular. Daha sonra asıl kuvvetler üzerine yönelen İran Şahı kısa sürede azebleri dağıtarak Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa'nın kumandasındaki sol kol kuvvetlerinin üzerine yürüdü. Bu koldaki Osmanlı kuvvetleri önceden hazırlanmış planı uygulamamış, topların önündeki azebler zamanında geri çekilemediği için toplardan gereği gibi faydalanılamamıştı. Hasan Paşa'nın da ölümü bu kanadın çözümlenmesine ve askerlerin padişaha doğru kaçmasına sebep olmuştu. Sultan Selim Rumeli askerlerinin oluşturduğu sol kanada yardım için hemen yeni kuvvetler sevketti. Tüfekli yeniçerilerin müdahaleleri savaşın seyrini değiştirdi. Şah İsmâil hemen hücum yönünü değiştirerek

Osmanlı artçı kuvvetlerine saldırdıysa da başarılı olamadı. Osmanlı merkezî kuvvetlerinin topluca savaşa girmesi, Şah İsmâil'in bir tüfek kurşunu ile yaralanması ve atının yere yuvarlanması Safevî hükümdarına çok tehlikeli anlar yaşattı. Bir Osmanlı süvarisinin üzerine yürüdüğü sırada kendisine çok benzeyen yakın adamı Mirza Ali'nin "Şah benim" diyerek teslim olması İran şahını kurtardı.

Ümit kalmadığını anlayan şah önce Tebriz'e, buradan da Dergüzin'e kaçtı. Onun yaralanıp kaçmasından sonra İran ordusu daha fazla direnemedi ve dağıldı, savaş da Osmanlılar'ın kesin galibiyetiyle sonuçlandı. Bu meydan muharebesinin kazanılmasında Yavuz'un savaşı olağan üstü başarıyla yönetmesinin yanında istendiği yere çevrilebilen seyyar topların çok büyük rolü olmuştu.

Zaferden sonra Şîi ordugâhı, Şah İsmâil'in hazineleri, hanımları ve emîrleri Osmanlılar'ın eline geçti. Savaşta her iki taraftan pek çok asker öldü. Osmanlılar'dan Rumeli beylerbeyi ile on sancak beyi hayatını kaybetti. Çaldıran Zaferi'nden sonra Yavuz Sultan Selim Tebriz'e hareket etti ve halka aman vererek 5 Eylül'de şehre girdi. Bir hafta kadar Tebriz'de kalan Sultan Selim şahın hazinelerini ve bazı sanatkarları alarak yola çıktı. Kış Karabağ'da geçirmek istediysen de yeniçerilerin muhalefeti üzerine Kars ve Bayburt üzerinden geriye hareket etti. Bu arada zaferi bildirmek için komşu devletlere fetihnâmeler yazılıp gönderildi.

Yavuz Selim Amasya'da iken Şah İsmâil'den bir elçilik heyeti geldiyse de Osmanlı padişahı bu heyeti kabul etmedi. Bu arada Kemah Kalesi alındı (19 Mayıs 1515). Sultan Selim'in Kemah'a gelmesi üzerine Şah İsmâil Erdebil'e çekildi. Ayrıca harekât sırasında Osmanlı yiyecek kollarını vuran Dulkadiroğulları'nın ülkesi alınarak Maraş ve Elbistan Osmanlı topraklarına katıldı. Daha sonra İstanbul'a hareket eden Sultan Selim 11 Temmuz'da şehre girdi ve hemen Çaldıran'dan dönerken yapılan yeniçeri ayaklanmalarını tahkik ettirerek ocak ağalarını sorguya çekti ve olaylarda dahil bulunan bazı devlet adamlarını idam ettirdi. Tâcizâde Câfer Çelebi de bunlardan biridir. Askeri zapturapt altına almada kusuru görülen Hersekzâde Ahmed Paşa ile ikinci vezir Dukakinzâde Ahmed Paşa Amasya'da görevlerinden alınmış-

Çaldıran Savaşı'nı tasvir eden bir minyatür
(Şükrî-i Bidlist, vr. 113*)

lardı. Bunlardan Dukakinzâde, Dulkadiroğlu ile ittifak yapıp mektuplaştığı anlaşılınca bizzat Selim tarafından yaralanmış ve daha sonra da onun emriyle öldürülmüştür.

Bu sıralarda Şah İsmâil'den gayet yumuşak üslûpla yazılmış barış mektubu ile birlikte bir elçilik heyeti daha gelmişse de Yavuz İran şahının sözlerine güvenmediğinden gelen elçileri hapsedirmiştir.

Çaldıran muharebesinden sonra başta Diyarbakir olmak üzere birçok Doğu Anadolu şehri Osmanlılar'ın eline geçti. Böylece Selçuklular'dan sonra bozulan Anadolu birliği tekrar ve kalıcı olarak sağlanmış oldu. Bıyıklı Mehmed Paşa Diyarbakir beylerbeyliğine getirildi, tarihçi İdrîs-i Bitlisî de müşavir olarak onun yanına verildi. İdrîs-i Bitlisî'nin gayretleriyle Harput, Meyyâfârikin, Bitlis, Hısnıkeyfâ, Urfa, Mardin, Cezîre ve Rakka'ya kadar Güneydoğu Anadolu bölgesi ile Musul dolayları Osmanlı idaresine geçti. Tebriz-Halep ve Tebriz-Bursa İpek yolu Osmanlılar'ın kontrolüne girmiş oldu. Şii inancının yayılması büyük ölçüde durduruldu, geçici de olsa Safevî tehlikesi ortadan kalktı. Bu zaferden sonra Yavuz Sultan Selim "şah" unvanını kullanmaya başlamış, hatta bu unvan "Sultan Selim Şah" diye sikkelere de işlenmiştir. Yavuz'dan sonra gelen padişahlar da aynı unvanı kullanıp kendi dönemlerinde basılan paralara işlediklerinden bu unvanla basılan paralara "şâhi" denmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

T SMA, nr. 640 (Müftü Sarıgürz'ün fetvası); İdrîs-i Bitlisî, *Selîmnâme*, TSMK, Revan, nr. 1540, vr. 2^b-16^a; Şükrî-i Bitlisî, *Selîmnâme*, TSMK, Hazine, nr. 1597, tür.yer.; Keşfi Mehmed Çelebi, *Selîmnâme*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2147, vr. 33^b-44^a; İbn Kemâl, *Risâle*, Süleymaniye Ktp., Pertev Paşa, nr. 621; a.mlf., *Selîmnâme*, TSMK, Hazine, nr. 1424, vr. 62^a vd.; Celâlzâde, *Selîmnâme*, TSMK, Revan, nr. 1247, vr. 39^b-41^a ve tür.yer.; Hasan-ı Rûmlü, *Ahşenü't-tevârih* (nşr. C. N. Seddon), Baroda 1931, I, 135, 144-147, 149, 153; Feridun Bey, *Münşeât*, I, 379, 386-389; Haydar Çelebi, *Rûznâme* (Feridun Bey, *Münşeât* içinde), s. 396-402; Hoca Sâdeddin, *Tâcü't-tevârih*, II, 239 vd.; San Abdullah Efendi, *Münşeât*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 3333, vr. 96^b-107^a; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, 253-277; Selâhaddin Tansel, *Yavuz Sultan Selim*, İstanbul 1968, tür.yer.; M. C. Şehabeddin Tekindağ, "Yeni Kaynak ve Vesikalarnın Işığında Altında Yavuz Sultan Selim'in İran Seferi", *TD*, XVII/22 (1968), s. 49-78; M. Tayyib Gökbilgin, "Çaldıran Muharebesi", *İA*, III, 329-331; J. R. Walsh, "Çaldıran", *EI*² (İng.), II, 7-8.

MUSTAFA ÇETİN VARLIK

ÇAMLİBEL, Faruk Nafiz

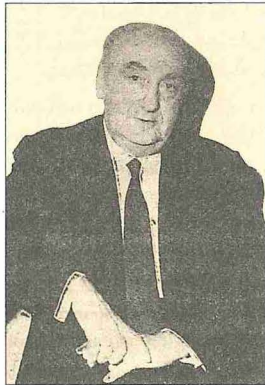
(1898-1973)

Türk şairi ve tiyatro yazarı.

18 Mayıs 1898'de İstanbul'da doğdu. Babası hazîne-i hâssa başmüfettişi Süleyman Nâfiz Bey, annesi Fatma Ruhiye Hanım'dır. Baba tarafından Trabzonlu bir aileye mensuptur. İlk ve orta öğrenimini Bakırköy Rüşdiyesi ile Hadîka-i Meşveret İdâdisi'nde tamamladı; bir süre devam ettiği Tıp Fakültesi'ni bitiremeyecek dördüncü sınıftan ayrıldı. 1918'de *İleri* gazetesinin yazı heyetinde çalıştı, 1922'de gazetenin temsilcisi olarak Ankara'ya gitti. 1922-1924 yılları arasında Kayseri Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. Daha sonra Ankara Muallim Mektebi'nde (1924), Ankara Kız ve Erkek liseslerinde öğretmenliğe devam etti (1924-1932). İstanbul'a döndükten sonra da Vefa Lisesi, Kabataş Lisesi ve Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde öğretmenlik yaptı (1932-1946).

1946 yılında politikaya atılarak Demokrat Parti'den İstanbul milletvekili seçildi. 27 Mayıs 1960 İhtilâli'ne kadar milletvekilliği yaptı. İhtilâlde diğer Demokrat Parti milletvekilleriyle birlikte tutuklanarak Yassıada'ya gönderildi. Haziran 1960 - Eylül 1961 tarihleri arasında tutuklu kaldı ve suçsuz bulunarak salıverildi. Bir daha politikaya girmeyi ve son yıllarını Arnavutköy'deki evinde geçirdi. Bir vapur seyahati sırasında Fethiye civarında 8 Kasım 1973'te öldü. Mezarı Karacaahmet'tedir.

Şiire çok genç yaşta başlayan Faruk Nafiz'in 1913-1917 yılları arasında *Pe-yâm* ve *Servet-i Fünûn*'da neşredilen ilk şiirleri, gerek muhteva gerekse üslûp ve kelime kadrosu bakımından *Servet-i Fünûn* ve *Fecr-i Âtî* şiirinin özelliklerini taşımaktadır. Bunlarda Cenab Şa-

Faruk
Nafiz
Camlibel

habeddin, Tevfik Fikret ve Ahmed Hâşim'in tesirleri açıkça görülür. Şiirlerinin konusu ferdî aşk ve ıstıraplardır. Bu ferdî sanat anlayışı dolayısıyla, o sıralarda cemiyeti derinden sarsan I. Dünya Savaşı bile onun şiirlerinde fazla bir akis bulmamıştır.

1918'de ilk şiir kitabı *Şarkın Sultanları*'ni neşreder. Aynı yıl *Yeni Mecmua*, *Fağfûr*, *Şâir* gibi edebî mecmualarda da şiirleri yayımlanmaya başlar. Bu şiirlerle birlikte Faruk Nafiz'in edebî kişiliğinin yerine oturduğu görülür; artık aruz hâkimdir ve kendine has bir üslûbu vardır. Bu devreden sonra Faruk Nafiz'in şiirleri *Edebiyyât-ı Umûmiyye*, *Büyük Mecmua*, *Nedim*, *Ümid*, *Yarn*, *Süs*, *Yıldız* gibi pek çok dergide görülür. 1919'da sadece iki sayı çıkan *Edebi Mecmua*'nın müdürlüğünü yaptı. Bu dönem şiirlerinde de daha çok aşk konularını ele almıştır. Bunun yanı sıra özellikle *Büyük Mecmua*, *Nedim* ve *Ümid* dergilerinde I. Dünya Savaşı'ndan sonra işgal edilen ülkemize dair "Bozgun", "Hisar", "Yaralı Arslan", "Münâcât" ve "İzmir" gibi şiirleri yayımlanır.

Faruk Nafiz'in sanat hayatında 1922'den sonra yeni bir dönem başlar. Bu tarihten itibaren Anadolu gerçekliğini bizzat gören ve yaşayan şair artık bütünüyle cemiyete yönelir. Bu yeni sanat anlayışı ile yazdığı şiirler hece vezniyledir ve doğrudan doğruya o devirde hızlanan sade Türkçecilik cereyanına bağlıdır. Faruk Nafiz'in yeni sanat anlayışını, 1926'da *Hayat* mecmuasında yayımlanan "Sanat" şiirinde bir beyannâme haline getirdiği görülür. Burada Batı edebiyatı âdeta yok farzedilmekte ve cemiyete yönelme esas alınmaktadır. İstanbullu aydın ile Anadolu'daki halk arasında olumlu bir ilişkinin kurulması gerektiği belirtilirken Batı hayranlığı ve taklitçiliğinin karşısına da Anadolu insanı ve kültürü çıkarılmaktadır.

Şairin bu anlayış doğrultusunda yazdığı en meşhur şiiri "Han Duvarları"dır. Bu şiirle, daha önce itibarî bir tarzda ele alınan Anadolu gerçekçi ve sade bir bakışla anlatılmıştır. Faruk Nafiz bilhassa müdürlüğünü yaptığı *Hayat* mecmuasında Anadolu'yu, coğrafyasını, tabiatını ve Anadolu insanını, onun meselelerini anlatan, halk edebiyatı kaynaklarıyla da beslenmiş şiirler yazmıştır. Bu şiirlerle birlikte edebiyatımızda "memleket edebiyatı" denilen bir cereyan başlar.

Faruk Nafiz aruzla yazdığı şiirlerde Yahya Kemal'i üstat kabul eder ve onun aç-